

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА  
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ  
«РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНИХ НАВИЧОК  
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО  
ТА ПОВОЄННОГО СТАНУ»  
*для керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти***

**Біла Церква – 2025**

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397, «Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів дошкільної освіти щодо надання підтримки в освітньому процесі дітям з особливими освітніми потребами» (наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2021 № 457), та відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 19.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту вихователь закладу дошкільної освіти» та професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 28.09.2021 № 620-21 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»».

Освітня програма також враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», постанови Кабінету Міністрів України в редакції від 27.01.2021 №86 «Положення про заклад дошкільної освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання щодо підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», Державного стандарту дошкільної «Базовий компонент дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 за №33, Положення про психологічну службу у системі освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 509 та в контексті вимог законодавства, зокрема, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вихователя закладу дошкільної освіти та з урахуванням європейського вектору розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

**Мета освітньої програми:** професійний розвиток керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо формування соціально-емоційної компетентності дітей дошкільного віку для успішної життєдіяльності в умовах воєнного та повоєнного стану; розвиток професійного потенціалу педагогів як системного показника готовності до здійснення інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки й передового педагогічного досвіду.

### **Основні завдання програми:**

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо формування соціально-емоційних навичок здобувачів освіти в умовах воєнного та повоєнного стану;
- створити умови для переосмислення слухачами курсів ролі педагога на сучасному етапі розвитку національної системи освіти;
- формувати готовність керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти до реалізації стратегічних цілей розвитку дошкільної освіти;
- формувати в педагогів систему знань, умінь та навичок, цінностей і ставлень як складових базових компетентностей;
- визначити сучасні підходи до організації навчання за індивідуальною освітньою траєкторією, змодельовати різні варіанти побудови індивідуальної освітньої траєкторії розвитку дитини дошкільного віку на засадах педагогіки партнерства з використанням ефективних дидактичних інструментів СЕН;
- формувати здатність педагогічних працівників орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в професійній діяльності;

- сприяти створенню безпечного освітнього середовища, де здобувачі освіти можуть розвиватися інтелектуально, соціально, емоційно.

**Загальні очікувані результати охоплюють:**

*Знання й розуміння:*

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері дошкільної освіти;
- дидактичний та методичний інструментарій соціально - емоційного навчання у практиці розвитку наскрізних умінь;
- сутності поняття «соціально-емоційні навички», «соціально-емоційне навчання», «соціально-емоційний підхід»;
- основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання;
- принципів побудови індивідуальної освітньої траєкторії розвитку кожної дитини.

*Уміння:*

- планувати та організовувати освітній процес відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних документів, які регламентують діяльність закладу дошкільної освіти;
- володіти системою технік та методами самоцілення та саморегуляції особистості;
- здійснювати траєкторію власного професійного розвитку;
- добирати та застосовує практики стійкості;
- використовувати діагностичні, методичні, практичні інструменти для розвитку соціально-емоційних навичок, визначати способи мотивації до навчання;
- діагностувати освітній процес та складати індивідуальні освітні маршрути для становлення дитини як особистості, формування в майбутньому її професійного самовизначення;
- забезпечувати ефективну співпрацю та командну роботу з колегами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу для досягнення спільних цілей;
- сприяти розвитку емоційного інтелекту в дітей дошкільного віку, формуванню навичок самоконтролю, соціальної взаємодії.

*Диспозиції (цінності, ставлення):*

- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку, рефлексія власної професійної практики;
- орієнтація на потреби учня, дитиноцентризм, цінність особистості;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх здобувачів освіти;
- співпереживання до інших і до себе, вміння комунікувати з іншими, керування власними емоціями та розуміння емоції інших, вміння працювати в команді, креативно та критично мислити;
- готовність до змін, професійна мобільність та гнучкість;
- партнерство з батьками та громадою;
- професійна етика, рефлексія та саморозвиток.

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Розробник програми</b>    | <b>Жанна Володимирівна Вихрестенко</b> , доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»                                                                                |
| <b>Найменування програми</b> | Освітня програма підвищення кваліфікації «Розвиток соціально-емоційних навичок дітей дошкільного віку в умовах воєнного та повоєнного стану»                                                                                                                                                                         |
| <b>Мета програми</b>         | Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо формування соціально-емоційної компетентності дітей дошкільного віку для успішної життєдіяльності в умовах воєнного та повоєнного стану; розвиток професійного потенціалу педагогів як системного показника готовності до |

|                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                        |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                                                                   | здійснення інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки й передового педагогічного досвіду.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                        |            |
| <b>Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника</b> | керівники і педагогічних працівників закладів дошкільної освіти                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                        |            |
| <b>Зміст програми</b>                                                             | <b>№ з/п</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Тема заняття</b>                                                                                                    | <b>год</b> |
|                                                                                   | <b>Модуль I.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                        | <b>6</b>   |
|                                                                                   | 1.1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Вступ до теми «Розвиток соціально-емоційних навичок дітей дошкільного віку в умовах воєнного та повоєнного стану»      | 2          |
|                                                                                   | 1.2.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій                                              | 2          |
|                                                                                   | 1.3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Професійний стандарт: ключові і професійні компетентності сучасного вихователя закладу дошкільної освіти               | 2          |
|                                                                                   | <b>Модуль II.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                        | <b>18</b>  |
|                                                                                   | 2.1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Соціально-емоційні навички та їх роль у формуванні особистості.                                                        | 4          |
|                                                                                   | 2.2.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Розвиток соціально-емоційних навичок: практичний кейс.                                                                 | 4          |
|                                                                                   | 2.3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного стану.                            | 2          |
|                                                                                   | 2.4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Емоційна компетентність. Розвиток емоційного інтелекту                                                                 | 4          |
|                                                                                   | 2.5.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Сучасні підходи до формування соціально-емоційних навичок у здобувачів освіти.                                         | 4          |
|                                                                                   | <b>Модуль III.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                        | <b>2</b>   |
|                                                                                   | 3.1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Тематична дискусія «Розвиток соціально-емоційних навичок дітей дошкільного віку в умовах воєнного та повоєнного стану» | 2          |
| <b>Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС</b>       | 1 ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 год – керована самостійна робота)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                        |            |
| <b>Перелік компетентностей, що вдосконалювати муться</b>                          | Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05.<br>Професійні компетентності:<br>А1 Мовно-комунікативна (А1.1, А1.4.К1);<br>А2 Предметно-методична (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4, А2.5, А2.6, А2.7) ;<br>Б1 Психологічна (Б1.1, Б1.3);<br>Б2 Емоційно-етична (Б2.1);<br>Б3 Компетентність педагогічного партнерства (Б3.1);<br>В2 Здоров'язбережувальна (В2.1);<br>Г1 Прогностична (Г1.1);<br>Г2 Організаційна (Г2.1);<br>Д1 Здатність до навчання впродовж життя (Д1.1) |                                                                                                                        |            |
| <b>Форма підвищення кваліфікації</b>                                              | Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                        |            |

|                                                                       |                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| <b>Строки виконання програми</b>                                      | Календарний рік                                                             |
| <b>Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації</b> | Свідоцтво про підвищення кваліфікації                                       |
| <b>Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті</b>            | сайт: <a href="https://www.kristti.com.ua/">https://www.kristti.com.ua/</a> |

## **Модуль I.**

**1.1. Вступ до теми «Розвиток соціально-емоційних навичок дітей дошкільного віку в умовах воєнного та повоєнного стану»**

**1.2. Філософські аспекти модернізації освіти в контексті традицій та інновацій.**

Модернізаційні процеси національної системи освіти у контексті традицій та інновацій України. На основі аналізу нормативно-правових документів та тематичної літератури визначено стратегічні цілі: всебічний розвиток освіти, посилення її впливу на економічне зростання і рівень життя населення, сприяння прискореному розвитку насамперед фундаментальної науки, забезпечення соціальної функції держави через оптимізацію соціальних програм.

**1.3. Професійний стандарт: ключові і професійні компетентності сучасного вихователя закладу дошкільної освіти**

Ключові і професійні компетентності вихователя закладу дошкільної освіти. Основні аспекти професійного стандарту для вихователів закладів дошкільної освіти. Здатність до спілкування з дітьми та їхніми батьками, розвиток індивідуальних навичок у дітей, а також здатність до адаптації до змін у середовищі дошкільного закладу. Психологічні особливості дітей дошкільного віку, методи виховання та навчання, а також уміння працювати в команді використовувати сучасні педагогічні технології. Професійний розвиток вихователя закладу дошкільної освіти. Сучасні методи та підходи до професійного розвитку вихователя: менторство, колегіальні обміни досвідом, використання інноваційних технологій в освітньому процесі.

## **Модуль II.**

**2.1. Соціально-емоційні навички та їх роль у формуванні особистості.**

Соціально-емоційний розвиток є одним із найважливіших факторів для повноцінного розвитку дитини, адаптації її до життя у соціумі, збереження психічного здоров'я і підготовки до подальшого навчання. Роль соціально-емоційної компетентності як однієї з ключових складових успішного особистісного розвитку. Благополуччя та емоційна стабільність дітей дошкільного віку.

**2.2. Розвиток соціально-емоційних навичок: практичний кейс.**

Основні напрями організації освітнього процесу спрямованого на розвиток соціально-емоційних навичок. Використання інноваційних методик в процесі побудови індивідуальної освітньої траєкторії учня. Створення соціально-педагогічних умов для можливості вибору способів, форм і методів особистісного розвитку. Практичний кейс: вправи на розвиток соціально-емоційних навичок. Вправа «Коло почуттів», «Назви емоцію». Якісні характеристики сформованості соціально-емоційних навичок. Соціально-емоційне навчання як важливий метод самоефективності, який допомагає покращити навички взаємодії з іншими людьми, розвинути емоційний інтелект та підвищити рівень самосвідомості.

### **2.3. Комунікативна взаємодія учасників освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного стану.**

Комунікативна компетентність: сутність поняття й ключові ознаки. Стили й образні моделі спілкування учасників освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного стану. Бар'єри ефективної комунікації. Вербальні і невербальні прояви комунікативної компетентності. Ефективні технології і методи формування комунікативної компетентності дитини. Принципи ефективного спілкування. Вправи для формування комунікативної компетентності учасників освітнього процесу.

### **2.4. Емоційна компетентність. Розвиток емоційного інтелекту.**

Емоційний інтелект як важливий інструмент успішної педагогічної діяльності. Основні складові емоційного інтелекту. Розвиток емоційної компетентності педагогічних працівників. Практичні підходи до розвитку емоційного інтелекту в контексті сучасної освіти. Важливі фактори успішної діяльності: уміння розпізнавати і взаємодіяти з емоційним станом інших людей, психологічна стійкість і життєздатність при наявності різних життєвих стресорів.

### **2.5. Сучасні підходи до формування соціально-емоційних навичок у дітей дошкільного віку.**

Особливості соціально-емоційного розвитку учнів початкової школи. Сутність поняття «соціально-емоційні навички дітей дошкільного віку. Соціально-емоційний розвиток як один із найважливіших факторів для повноцінного розвитку дитини, адаптації її до життя у соціумі, збереження психічного здоров'я і підготовки до подальшого навчання. Ознаки сформованості соціально-емоційної компетентності дитини дошкільного віку.

## **Модуль III.**

### **3.1. Тематична дискусія «Розвиток соціально-емоційних навичок дітей дошкільного віку в умовах воєнного та повоєнного стану».**

#### **Теми для самостійної роботи**

1. Роль соціально-емоційної компетентності як однієї з ключових складових успішного особистісного розвитку.
2. Формування емоційного та соціального інтелекту в здобувачів освіти.
3. Механізм управління формуванням соціально-емоційних компетенцій у закладах дошкільної освіти.
4. Чинники розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку.

#### **Список використаних джерел**

1. Дослідження соціально-емоційних навичок учнів: відповіді організаторів - Державна служба якості освіти України. Державна служба якості освіти України. URL: <https://sqe.gov.ua/doslidzhennya-socialno-emociynikh-nav/> (дата звернення: 27.09.2023).
2. Міністерство освіти і науки України - У 26 школах почався пілот з впровадження програми розвитку м'яких навичок СЕЕН: соціально-емоційного та етичного навчання. Головна | Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-26-shkolah-pochavsya-pilot-z-vprovadzhennya-programi-rozvitku-myakih-navichok-seen-socialno-emocijnogo-ta-etichnogo-navchannya> (дата звернення: 18.08.2023).
3. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕ-навчання / За загальною редакцією О.Елькіна, О.Масалітіної, Я.Фюрста. Харків: Дім реклами, 2019. 60 с.
4. Що таке СЕЕН – EdCamp Ukraine. EdCamp Ukraine – Ми об'єднуємо освітян і допомагаємо їм зростати. URL: <https://www.edcamp.ua/seelukraine/shcho-take-seen> (дата звернення: 18.07.2023).
5. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» / Л.Гриневич та ін. Київ: Шкільний світ, 2021. 314 с.
6. Іванова Є.О. Розвиток і психодіагностика емоційного інтелекту., Актуальні проблеми соціології психології, педагогіки. 2014. Вип.1. С. 97–103.